

RECEPȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

(pentru etapa 2025)

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
„Stimularea excelenței în cercetare 2025-2026”

Proiectul „Eficientizarea activității de mentorat prin reflecție pedagogică”

Cifra proiectului 25.80012.0807.35SE

Prioritatea strategică 4. Provocări societale

Rectorul Universității de Stat
„Alecu Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Președintele Senatului Universității de Stat
„Alecu Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Conducătorul proiectului

Tatiana ȘOVA

Bălți, 2025

CUPRINS

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)	3
2. Obiectivele etapei 2025 (obligatoriu)	3
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025 (obligatoriu)	3
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025	3
5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)	4
6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)	9
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)	10
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)	11
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)	11
10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu)	13
11. Recomandări, propuneri (opțional)	13

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)

Valorificarea instrumentelor de reflecție pedagogică în activitatea de mentorat pentru dezvoltarea profesională a mentorilor și mentorabililor.

2. Obiectivele etapei 2025 (obligatoriu)

- 1) Analiza fundamentelor teoretice și metodologice ale reflecției pedagogice în contextul mentoratului în educație.
- 2) Interpretarea științifică a semnificației conceptelor operaționale ale cercetării: mentorat, mentor, mentorabil, activitate de mentorat, reflecție, reflecție pedagogică.
- 3) Studiul experimental al pregătirii cadrelor didactice din învățământul general privind reflecția pedagogică.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025 (obligatoriu)

Etapa I. Documentarea științifică privind reflecția pedagogică realizată în cadrul activității de mentorat

- 1) Analiza teoriilor și modelor pedagogice care fundamentează procesul de mentorat și reflecția pedagogică
- 2) Studierea practicilor și tendințelor naționale și internaționale privind activitatea de mentorat în educație
- 3) Analiza studiilor și cercetărilor referitoare la mentorat și reflecția pedagogică

Etapa II. Studierea nivelului de pregătire al mentorilor și mentorabililor pentru reflecția pedagogică în cadrul activității de mentorat

- 1) Definirea criteriilor și indicatorilor de măsurare a pregătirii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică
- 2) Elaborarea și administrarea Chestionarului de identificare a opiniei mentorilor naționali privind utilizarea instrumentelor de reflecție pedagogică în cadrul activității de mentorat
- 3) Elaborarea și administrarea Grilei de autoevaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat
- 4) Promovarea interviului de focus-grup cu mentorii instituționali ai stagiilor de practică din instituția bază de practică
- 5) Elaborarea și publicarea articolelor în reviste științifice

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025

Etapa I. Documentarea științifică privind reflecția pedagogică realizată în cadrul activității de mentorat

- 1) Au fost analizate teoriile și modele pedagogice care fundamentează procesul de mentorat și reflecția pedagogică.
- 2) Au fost studiate practicile și tendințele naționale și internaționale privind activitatea de mentorat în educație.
- 3) Au fost analizate studiile și cercetările referitoare la mentorat și reflecția pedagogică

Etapa II. Studierea nivelului de pregătire al mentorilor și mentorabililor pentru reflecția pedagogică în cadrul activității de mentorat

- 1) Au fost definite criteriile și indicatorii de măsurare a pregătirii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică.
- 2) A fost elaborat și administrat Chestionarul de identificare a opiniei mentorilor naționali privind utilizarea instrumentelor de reflecție pedagogică în cadrul activității de mentorat.
- 3) A fost elaborată și administrată Grila de autoevaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat.
- 4) A fost promovat interviul de focus-grup cu mentorii instituționali ai stagiilor de practică din instituția bază de practică.
- 5) Au fost elaborate și publicate articole în reviste științifice

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

Pentru perioada 01.08.2025-31.12.2025 au fost propuse spre realizare 8 activități din cadrul a două etape planificate pentru anul 2025.

Prima etapă a vizat *Documentarea științifică privind reflecția pedagogică realizată în cadrul activității de mentorat*, în cadrul căreia s-au planificat și realizat 3 activități.

Prima activitate planificată pentru perioada raportată a vizat *Analiza teoriilor și modelor pedagogice care fundamentează procesul de mentorat și reflecția pedagogică*

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 listă bibliografică, 1 glosar de termeni, 1 rezumat științific.

Pentru elaborarea **listei bibliografice** au fost **consultate 50 de surse bibliografice**. **Lista bibliografică** corespunde cerințelor de redactare ale ANACEC și include surse ce vizează cadrul normativ specific mentoratului la nivel național și internațional, rezultate ale cercetătorilor notorii în problematica vizată și ale practicilor actuale legate de mentoratul în educație și de reflecția pedagogică.

Analiza surselor bibliografice a creat condiții pentru elaborarea unui **glosar cu volum de 30 de termeni** specifici reflecției pedagogice și mentoratului în educație. Explicarea termenilor s-a realizat prin sintetizarea ideilor autorilor ce s-au preocupat de cercetarea fenomenului și procesului de reflecție pedagogică și de mentorat în educație.

Tot în cadrul primei activități am elaborat **1 rezumat privind teoriile și modelele mentoratului și a reflecției pedagogice**.

Au fost analizate următoarele **modele teoretico-practice ale reflecției pedagogice ce pot fi aplicate în contextul mentoratului în educație**: Modelul reflecției, după John Dewey; Cadrul 5R al reflecției, după Jennifer Moon; Cele 4 C-uri, după Eyler et al.; Ciclul Reflectiv, după Gibbs; Ciclul de Învățare Experiențială, după Kolb; Modelul reflecției, după Flórez Ochoa; Modelul integrat al reflecției, după Zubiría; Modelul complex al reflecției, după Ortiz Ocaña; Modelul integrativ al reflecției pedagogice, după A. Бизяева. Din analiza teoriilor și modelelor analizate, am dedus că *reflecția pedagogică* este un proces fundamental, multidimensional și ciclic, care presupune o atitudine filozofică și critică (Dewey) și necesită instrumente metodologice clare (Gibbs, Kolb) pentru aplicarea practică în educație. Diversitatea modelelor reflectă pluralismul paradigmatelor pedagogice și necesitatea integrării lor în funcție de contextul educațional, scopuri și nevoi specifice (Flórez Ochoa, Zubiría, Ortiz Ocaña). Modelele practice (Gibbs, Kolb, Eyler et al.) oferă cadrul necesar pentru dezvoltarea competențelor reflexive ale cadrelor didactice, facilitând transferul teoretic-practic și

îmbunătățirea continuă a procesului educațional. Deci, reflecția pedagogică trebuie să fie susținută de o bază teoretică solidă și de strategii metodologice eficiente, adaptate nevoilor concrete ale practicienilor educaționali, pentru a stimula inovarea, responsabilitatea și calitatea actului didactic.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Analiza teoriilor și modelor pedagogice care fundamentează procesul de mentorat și reflecția pedagogică* sunt: 50 de surse bibliografice consultate; 30 de termeni explicați; 0,5 c.a. de rezumat privind teoriile și modelele mentoratului și a reflecției pedagogice.

A doua activitate a vizat *Studierea practicilor și tendințelor naționale și internaționale privind activitatea de mentorat în educație*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 rezumat științific.

Pentru elaborarea **sintezei documentare**, reflectată ulterior în articolul științific publicat în revistă științifică, au fost analizate documentele de politică educațională internațională (UNESCO, OECD, PISA, World Bank) și din Republica Moldova. De asemenea, au fost analizate detaliat practicile de mentorat promovate în țările europene: România, Estonia, Franța, Finlanda și Singapore.

Concluziile deduse din analiza documentară susțin ideea că mentoratul a devenit o dimensiune fundamentală a dezvoltării profesionale a cadrelor didactice la nivel global, european și național. Valoarea mentoratului rezidă în: reducerea abandonului profesional și sprijinirea integrării profesionale a debutanților; profesionalizarea carierei didactice, oferind trasee de promovare și recunoaștere pentru mentori; crearea culturii colaborării și a comunităților de practică, transformând școala într-o organizație care învață; demonstrează impact direct asupra calității educației și performanțelor elevilor, prin creșterea competențelor și motivației profesorilor. Mentoratul este un pilon al sistemului educațional modern, care asigură echilibrul dintre tradiție și inovație, între teorie și practică, între sprijin individual și comunitate profesională. În Republica Moldova, prin instituționalizarea mentoratului, se creează premisele unei rețele naționale de mentori capabile să sprijine profesorii pe tot parcursul carierei lor, să stimuleze reflecția, colaborarea și să crească atractivitatea profesiei didactice.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Studierea practicilor și tendințelor naționale și internaționale privind activitatea de mentorat în educație* sunt: 10 documente de politică educațională națională și internațională consultate; 0,5 c.a. de sinteză documentară privind practicile de succes în domeniul mentoratului în educație.

A treia activitate a fost *Analiza studiilor și cercetărilor referitoare la mentorat și reflecția pedagogică*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 rezumat științific.

Studiile arată că eficiența programelor de mentorat în România, Estonia, Franța, Finlanda, Singapore și Republica Moldova rezidă, mai ales, în competențele, disponibilitatea și recunoașterea profesională a celor implicați ca mentori.

Literatura românească scoate în evidență faptul că profilul mentorului trebuie să fie complex și echilibrat: expertiza didactică și experiența formală trebuie să fie dublate de *competențe de comunicare, leadership, empatie și reflecție critică*.

Modelul românesc de mentorat pune accent pe validarea formală a experienței și a performanței, instituționalizând rolul de mentor ca etapă distinctă în traseul de carieră didactică.

Estonia aplică un model de mentorat extrem de riguros și profesionalizat, în care calitatea

mentorilor este strâns legată de standardele academice și de competențele de mentor.

Modelul estonian de mentorat are următoarele caracteristici: exigență academică (masterat obligatoriu, nivel de calificare avansat); proces riguros de selecție (portofoliu, interviu, scenarii); accent pe competențe de mentorat și reflecție; profesionalizare puternică a rolului de mentor ca parte integrantă a strategiei de dezvoltare a resurselor umane în educație.

Modelul finlandez de mentorat se distinge prin accentul pe *învățarea reflexivă, colaborarea între colegi și sprijinul voluntar*, reflectând filosofia generală a educației din Finlanda, centrată pe *încredere, autonomie profesională și comunități de practică*. Mentoratul finlandez de mentorat este mai puțin formalizat și pune accentul pe *dialog și reflecție pedagogică; pe promovarea învățării colaborative; pe o cultură a mentoratului voluntar*, în care *motivația intrinsecă* și solidaritatea profesională sunt esențiale.

Modelul de mentorat din *Singapore*, este caracterizat de promovarea ideii de integrare a mentoratului în politica națională de carieră didactică; accent pe leadership educațional; selecție meritocratică, bazată pe performanță și potențial de leadership; recunoaștere și avansare clară în ierarhia profesională prin rolul de mentor.

În *Franța*, mentoratul are o dimensiune puternic formalizată și instituționalizată, fiind parte integrantă a formării inițiale a cadrelor didactice și a tranziției lor către profesia de profesor. Modelul francez de mentorat are următoarele caracteristici: mentorat obligatoriu și reglementat prin lege; selecție bazată pe experiență și validare instituțională; formare specifică; recunoaștere profesională și remunerare; tendința actuală de tranziție de la un model ierarhic spre unul colaborativ.

În *Republica Moldova* instituționalizarea mentoratului este parte a reformei sistemice de profesionalizare a resurselor umane din educație. Modelul Republicii Moldova configurează un ecosistem coerent de mentorat: programe diferențiate (practică, inserție, dezvoltare), metodologii explicite (*observare–feedback–reflecție*), formare temeinică a mentorilor, Rețea Națională gestionată de INEL și monitorizare pe indicatori, accentul pe reflecție, metacogniție și diseminare de bune practici.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Analiza studiilor și cercetărilor referitoare la mentorat și reflecția pedagogică* sunt: 20 de studii și cercetări științifice consultate, 0,5 c.a de rezumat privind constatările din studiile și cercetările științifice.

A doua-a etapă s-a axat pe *Studierea nivelului de pregătire al mentorilor și mentorabililor pentru reflecția pedagogică în cadrul activității de mentorat*, în cadrul căreia s-au planificat și realizat 5 activități.

A patra activitate a fost orientată spre *Definirea criteriilor și indicatorilor de măsurare a pregătirii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 listă de criterii, indicatori și descriptori de măsurare a pregătirii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică.

Criteriile au vizat procesul de reflecție pedagogică, fiind exprimată reflecția în acțiune, reflecția după acțiune și reflecția pentru acțiune:

- 1) Observarea situației educaționale (Reflecție în acțiune);
- 2) Descrierea elementelor situației educaționale (Reflecție după acțiune);
- 3) Analiza emoțiilor manifestate (Reflecție după acțiune);
- 4) Evaluarea comportamentului pedagogic (Reflecție după acțiune);

5) Elaborarea planului de acțiune (Reflecție pentru acțiune).

Pentru fiecare criteriu au fost elaborați câte 5 indicatori.

Pe parcursul cercetării, a fost extinsă activitatea prin elaborarea descriptorilor pentru fiecare indicator, structurați pe trei nivele de manifestare, determinate în baza *Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (primar și secundar)*, aprobate prin ordinal MEC Nr. 1657 din 22.09.2025: Nivelul 1 de bază, Nivelul 2 Avansat și Nivelul 3 Expert. Fiecare nivel solicită deținerea obligatorie a comportamentelor descrise în nivelul precedent. Deținerea următorului nivel va fi atestată în situația în care cadrul didactic face dovada deținerii comportamentelor nivelului precedent.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Definirea criteriilor și indicatorilor de măsurare a pregătirii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică* sunt: 6 criterii, 30 indicatori și 90 descriptori.

A cincea activitate a fost *Elaborarea și administrarea Chestionarului de identificare a opiniei mentorilor naționali privind utilizarea instrumentelor de reflecție pedagogică în cadrul activității de mentorat*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 chestionar.

Chestionarul este un instrument de colectare a opiniilor cadrelor didactice privind utilizarea instrumentelor de reflecție pedagogică în activitatea de mentorat. El se adresează mentorabililor, mentorilor instituționali și mentorilor naționali implicați în procesele de formare profesională.

Scopul chestionarului este de a identifica modul în care reflecția pedagogică este aplicată în practică și impactul acesteia asupra dezvoltării profesionale. Documentul începe cu o secțiune introductivă ce explică mesajul către respondenți și garantează confidențialitatea răspunsurilor.

Chestionarul include întrebări sociodemografice referitoare la gen, vechime și nivelul de predare. Una dintre secțiunile centrale explorează obiectivele utilizării instrumentelor reflexive în mentorat. Respondenții pot selecta multiple opțiuni care vizează dezvoltarea profesională, sprijinul decizional și autoreglarea didactică. O altă secțiune analizează situațiile în care instrumentele reflexive sunt cel mai des utilizate. Chestionarul cuprinde și o parte dedicată funcțiilor pedagogice ale instrumentelor reflexive, evidențiind componente diagnostice, formative, evaluative și motivaționale. Formele și frecvența utilizării instrumentelor reflexive sunt investigate prin scale de apreciere. Sunt evaluate mai multe categorii de instrumente: scrise, orale, vizuale, digitale, individuale și colective. Fiecare categorie conține o listă de exemple din care respondenții pot alege instrumentele considerate eficiente. Chestionarul include o secțiune complexă privind calitatea procesului reflexiv și cultura instituțională a reflecției. Aici sunt analizate atât nivelurile de metacogniție, cât și gradul de personalizare a instrumentelor folosite. O parte importantă se referă la conținutul reflecțiilor pedagogice și temele prioritare în practica mentoratului. De asemenea, respondenții sunt invitați să identifice factorii care asigură siguranța psihologică în procesul de reflecție. Instrumentul conține o secțiune privind barierele frecvent întâlnite de cadrele didactice în utilizarea reflecției pedagogice. În final, chestionarul include două întrebări deschise privind sugestiile de îmbunătățire și experiențele personale ale respondenților. Prin structura sa, chestionarul oferă o imagine complexă și detaliată asupra practicilor reflexive din mentoratul educațional.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Elaborarea și administrarea Chestionarului de identificare a opiniei mentorilor naționali privind utilizarea instrumentelor de*

reflecție pedagogică în cadrul activității de mentorat sunt: 50 mentori naționali chestionați.

A șasea activitate a fost *Elaborarea și administrarea Grilei de autoevaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 grilă de autoevaluare.

Grila de autoevaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat a fost elaborată în baza celor 6 criterii, 30 indicatori și 90 descriptori.

Administrarea Grilei s-a realizat prin Google Forms pe un eșantion de 300 de mentori instituționali și 300 de cadre didactice implicate în mentorat.

Rezultatele obținute, vor fi prelucrate și fiecare dintre cei chestionați va fi plasat la unul dintre cele trei nivele de pregătire pentru reflecția pedagogică.

Nivelul 1 De bază descrie comportamentele de care trebuie să dea dovadă un cadru didactic în timpul reflecției pedagogice. Acesta este nivelul minim obligatoriu pentru toate cadrele didactice și descrie comportamente minime indispensabile pe care trebuie să le dețină cadrul didactic și modalități elementare de aplicare a acestora. Deținerea de către fiecare cadru didactic a comportamentelor descrise în *Nivelul De bază* va asigura *nivelul minim* de pregătire a cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică.

Nivelul 2 Avansat și *Nivelul 3 Expert* descriu creșterea graduală a autonomiei și a profesionalismului cadrului didactic prin aplicarea reflecției pedagogice în contexte mai complexe și prin extinderea ariei de activitate profesională.

Pregătirea pentru reflecția pedagogică presupune observarea în timp real a nivelului de înțelegere al elevilor, de la identificarea semnalelor evidente – la interpretarea indiciilor subtile și ajustarea instantanee a activității pedagogice.

Nivelurile de dezvoltare (de bază, avansat, expert) reflectă transformarea cadrului didactic din observator pasiv în analist capabil să coreleze informații complexe din timpul activității pedagogice. Întregul cadru de criterii, indicatori și descriptori susține formarea unei reflecții pedagogice integrate, în care profesorul observă, descrie, interpretează și ajustează în mod conștient propria practică educațională.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Elaborarea și administrarea Grilei de autoevaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat* sunt: 300 de mentori instituționali chestionați, 300 de cadre didactice implicate în mentorat chestionate.

A șaptea activitate a fost *Promovarea interviului de focus-grup cu mentorii instituționali ai stagiilor de practică din instituția bază de practică*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 1 ghid de interviu structurat.

Ghidul de interviu elaborat urmărește investigarea practicilor de reflecție pedagogică ale cadrelor didactice din instituțiile-bază de practică, având ca scop evaluarea nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică și identificarea modalităților prin care aceasta susține dezvoltarea profesională, activitățile de mentorat și formarea viitorilor profesori.

Structura ghidului este construită în concordanță cu criteriile, indicatorii și descriptorii de evaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat. Întrebările vizează toate nivelurile reflecției: în acțiune, după acțiune și pentru acțiune, oferind un cadru complet pentru analiză.

În prima parte, întrebările introductive au rolul de a deschide discuția, vizând definirea percepțiilor individuale cu privire la reflecția pedagogică, frecvența aplicării ei și experiența participanților în mentoratul studenților practicanți.

Secțiunea centrală a ghidului include un set extins de întrebări tematice. Pentru observarea situației educaționale, se investighează modul în care cadrele didactice identifică nivelul de înțelegere al elevilor, emoțiile acestora, dinamica grupului, ritmul de lucru și capacitatea de adaptare în timp real. În etapa dedicată descrierii situațiilor educaționale, întrebările vizează capacitatea de a reconstrui obiectiv o lecție, de a identifica momente semnificative și de a analiza factorii determinanți.

O atenție deosebită este acordată analizei emoțiilor, atât personale, cât și ale elevilor, precum și strategiilor de autoreglare, elementele emoționale fiind considerate componente esențiale ale reflecției. În continuare, ghidul explorează evaluarea comportamentului pedagogic, solicitând participanților să analizeze coerența dintre intenții și acțiuni, impactul asupra elevilor și modul în care formulează soluții alternative atunci când apar dificultăți.

Secțiunea dedicată planului de acțiune evaluează modul în care cadrele didactice își construiesc obiective de dezvoltare profesională, își selectează strategiile de formare și identifică resursele necesare, incluzând raportarea la cadrul normativ și analiza riscurilor. Ultima secțiune valorifică dimensiunea responsabilizării pentru schimbare, analizând motivația internă, capacitatea de integrare a feedbackului și modul de monitorizare a propriului progres.

Interviul se încheie cu întrebări deschise menite să surprindă nevoile actuale de sprijin ale cadrelor didactice, precum și recomandări pentru îmbunătățirea procesului de mentorat și a culturii reflecției pedagogice în instituțiile analizate.

Realizarea interviului de focus grup a oferit o perspectivă comprehensivă asupra reflecției pedagogice, acoperind toate dimensiunile dezvoltării profesionale ale cadrelor didactice: cognitivă, emoțională, comportamentală și strategică. Prin întrebările incluse, ghidul de interviu a fost un instrument util pentru investigare și pentru formare, deoarece a stimulat conștientizarea proceselor interne și a legăturii dintre reflecție și calitatea actului pedagogic.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Promovarea interviului de focus-grup cu mentorii instituționali ai stagiilor de practică din instituția bază de practică* sunt: 25 de mentori instituționali la practica pedagogică chestionați.

A opta activitate a fost *Elaborarea și publicarea articolelor în reviste științifice*.

Rezultatele obținute în urma acestei activități sunt: 9 articole științifice publicate.

Indicatori de cuantificare a rezultatelor obținute în activitatea *Elaborarea și publicarea articolelor în reviste științifice* sunt: 9 articole științifice publicate, dintre care 1 articol în reviste din străinătate recunoscute, 3 articole în reviste din Registrul National al revistelor de profil, 3 articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova), 2 teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare).

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Diseminarea rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului s-a realizat prin elaborarea și publicarea a 9 articole științifice, dintre care 1 articol în reviste din străinătate recunoscute, 3 articole

în reviste din Registrul National al revistelor de profil, 3 articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova), 2 teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare). Lista publicațiilor se anexează.

De asemenea, membrii echipei de proiect au participat cu comunicări științifice la Conferințe științifice internaționale organizate în Republica Moldova și peste hotare:

- 23-24 octombrie 2025. Comunicare științifică „Mentoratul în educație – prioritate a școlii moderne” la Conferința științifică internațională „Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții”, Ed. a 8-a, Bălți, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova (Șova T., Balan A.).
- 23-24 octombrie 2025. Comunicare științifică „Predarea reflexivă ca instrument al dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice” la Conferința științifică internațională „Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții”, Ed. a 8-a, Bălți, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova (Rusov V.).
- 10-11 octombrie 2025. Comunicare științifică „Vizitele colegiale ca strategie de mentorat în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice” la Conferința științifică internațională „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”, ediția a III-a, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova (Șova T.).
- 6-8 noiembrie 2025. Comunicare științifică „Educational Mentorship within the Green and Digital Transition of Education” la Conferința Internațională „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025”, Facultatea de Filosofie a Universității din Novi Sad, Serbia (Șova T.).
- 6-8 noiembrie 2025. Comunicare științifică „Innovating Educational Mentoring Practices Through Digital Tools.” la Conferința Internațională „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025”, Facultatea de Filosofie a Universității din Novi Sad, Serbia (Rusov V.).

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Rezultatele proiectului au generat un impact științific prin elaborarea criteriilor, indicatorilor și descriptorilor de măsurare a pregătii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică. Impactul științific se reflectă și în publicarea articolelor în reviste științifico și în culegerile de teze și articole ale conferințelor științifico internaționale, care pot fi utilizate ca referințe bibliografice în elaborarea tezelor de doctorat, master, licență etc.

Impactul social se manifestă prin creșterea competențelor pedagogice ale cadrelor didactice și prin promovarea culturii reflecției pedagogice în instituțiile de învățământ.

Din perspectiva dezvoltării instituționale, proiectul a fortificat capacitățile de cercetare ale membrilor echipei de proiect în problematica reflecției pedagogice și a mentoratului în educație.

Impactul economic este indirect, dar vizibil prin optimizarea utilizării resurselor umane și prin reducerea costurilor aferente publicării rezultatelor științifice ale membrilor echipei de proiect. Crearea competențelor profesionale noi la membrii echipei de proiect pot fi valorificate în proiecte viitoare, activități de formare profesională continua sau colaborări interinstituționale finanțate.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

La nivel național colaborarea în cadrul proiectului s-a realizat prin activități științifice și științifico-metodice organizate de Institutului Național pentru Educație și Leadership (INEL), reflectată în studierea de către membrii echipei de proiect a experienței instituției cu referire la implementarea mentoratului în Republica Moldova, în facilitarea cursurilor de formare științifico-metodică în problematica proiectului de cercetare a patru membri ai echipei de proiect – mentori naționali (Șova T., Andrițchi V., Rusov V.) și a mentorilor instituționali (Balan A.).

Cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău s-a colaborat prin participarea membrilor echipei de proiect cu comunicări și articole științifice la Conferința științifică internațională „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”, ediția a III-a, UPSC, 10-11 octombrie 2025.

- ȘOVA, Tatiana. Vizitele colegiale ca strategie de mentorat în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. In: *Culegerea Materialelor Conferinței științifice internaționale „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”*, ediția a III-a, UPSC, 10-11 octombrie 2025. Chișinău: CEP UPS „Ion Creangă”, 2025. (în curs de apariție).

Cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău s-a extins colaborarea prin publicarea articolului științific în revista științifică a universității.

- ȘOVA, Tatiana. Stresul profesional al studenților pedagogi la activitatea de cercetare. In: *Revista Univers Pedagogic*. 2025, nr. 2(86), pp. 88-94. Categoria C. ISSN 1811-5470. Disponibil: <https://up.upsc.md/wp-content/uploads/2025/06/UP-V86-Nr2-2025-p88-94.pdf>

Cu Centrul Educațional PRO DIDACTICA am colaborat pentru publicarea articolului în revista științifică Didactica Pro.

- ANDRIȚCHI, Viorica; ȘOVA, Tatiana. Modele și practici internaționale și naționale în domeniul mentoratului. In: *Revista Didactica Pro*. 2025, decembrie. Categoria B. ISSN 1810-6455. (în curs de apariție)
- ȘOVA, Tatiana; ANDRIȚCHI, Viorica. Reflecția pedagogică în condițiile mentoratului modern. In: *Revista Didactica Pro*. 2025, nr. 5 (153), pp. 6-12. Categoria B. ISSN 1810-6455.

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

În perioada de activitate a proiectului au fost realizate 2 vizite de documentare pentru studierea literaturii de specialitate la tema proiectului în vederea elaborării articolelor științifice planificate

- 24-29 noiembrie 2025. Filiala Psihologie și Științele Educației, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București, România.
- 15-16 decembrie 2025. Biblioteca de Pedagogie, Psihologie și Educație Fizică și Sport, Universitatea „A. I. Cuza” din Iași, România.

Ca rezultat al vizitelor au fost definitivate și transmise spre publicare 4 articole științifice:

- ANDRIȚCHI, Viorica; ȘOVA, Tatiana. Modele și practici internaționale și naționale în domeniul mentoratului. In: *Revista Didactica Pro*. 2025, decembrie. Categoria B. ISSN 1810-6455. (în curs de apariție)
- ȘOVA, Tatiana; BALAN, Aurelia. Mentoratul în educație – prioritate a școlii moderne. In:

Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții. Culegere de articole ale Conferinței științifico-practice internaționale, Ed. a 8-a, Bălți, USARB, 23-24 octombrie 2025. Bălți: Tipografia din Bălți, 2025. (în curs de apariție)

- RUSOV, Veronica. Predarea reflexivă ca instrument al dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice. In: *Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții. Culegere de articole ale Conferinței științifico-practice internaționale*, Ed. a 8-a, Bălți, USARB, 23-24 octombrie 2025. Bălți: Tipografia din Bălți, 2025. (în curs de apariție)
- ȘOVA, Tatiana. Vizitele colegiale ca strategie de mentorat în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. In: *Culegerea Materialelor Conferinței științifice internaționale „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”*, ediția a III-a, UPSC, 10-11 octombrie 2025. Chișinău: CEP UPS „Ion Creangă”, 2025. (în curs de apariție)

Colaborare eficientă pe parcursul anului 2025 s-a realizat cu colegii din Estonia, prin intermediul Institutului Național pentru Educație și Leadership (INEL), reflectată în studierea experienței avansate a estonienilor în problematica mentoratului și a reflecției pedagogice, în facilitarea cursurilor de formare științifico-metodică în problematica proiectului de cercetare a patru membri ai echipei de proiect – mentori naționali (Șova T., Andrițchi V., Rusov V.) și a mentorilor instituționali (Balan A.).

O colaborare eficientă s-a realizat cu Facultatea de Filosofie a Universității din Novi Sad, Serbia prin participarea membrilor echipei de proiect la Conferința Internațională „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025” 6-8 noiembrie 2025.

Conducătorul proiectului Tatiana ȘOVA, conf. univ., dr., a fost moderator al Sesiunii 9, realizată în data de 8 noiembrie 2025.

În cadrul Sesiunii 9 a aceste conferințe 2 membri ai echipei de proiect au prezentat comunicări științifice și au publicat rezumatele științifice în *Programme and Book of Abstracts „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025, International Conference”*, University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Serbia, 6-8 November 2025. 192 p. pp. 172. ISSN 978-86-6065-950-9.

- ȘOVA, Tatiana. Educational Mentorship within the Green and Digital Transition of Education. In: *Programme and Book of Abstracts „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025, International Conference”*, University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Serbia, 6-8 November 2025. 192 p. pp. 172. ISSN 978-86-6065-950-9. Disponibil: https://ff.uns.ac.rs/uploads/files/Najave/2025/ADEConf%202025%20_final_6%20NOV.pdf
- RUSOV, Veronica. Innovating Educational Mentoring Practices Through Digital Tools. In: *Programme and Book of Abstracts „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025, International Conference”*, University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Serbia, 6-8 November 2025. 192 p. pp. 163. ISSN 978-86-6065-950-9. Disponibil: https://ff.uns.ac.rs/uploads/files/Najave/2025/ADEConf%202025%20_final_6%20NOV.pdf

10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu)

Dificultăți de natură financiară:

- limitarea bugetului pentru anumite tipuri de activități de tipul achiziții de materiale didactice, materiale educaționale moderne sau instrumente software, ce puteau facilita testarea și validarea rezultatelor cercetării;
- imposibilitatea de remunerare financiară a experților pentru recenzarea materialelor elaborate în cadrul proiectului.

Dificultăți legate de resursele umane:

- dimensiunea redusă a echipei de proiect formată doar din trei cercetători a necesitat eforturi de realizare a activităților în termenii planificați.

11. Recomandări, propuneri (opțional)

- extinderea diseminării rezultatelor cercetării la nivel național și internațional prin workshopuri, webinarii și parteneriate universitare;
- dezvoltarea unei platforme digitale pentru accesarea instrumentelor reflexive și pentru facilitarea schimbului de bune practici în mentorat;
- crearea unui sistem de monitorizare periodică a implementării instrumentelor reflexive în instituțiile beneficiare;
- stimularea participării studenților și tinerilor cadre didactice în activitățile de mentorat pentru a extinde impactul proiectului;
- consolidarea colaborării interinstituționale pentru acces la experți, resurse metodologice și suport pedagogic.

Conducătorul de proiect *Tm* / Tatiana ȘOVA

Data: 01.12.2025

L.Ș.

ml

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025

Cifra proiectului 25.80012.0807.35SE

Denumirea Proiectului „Eficientizarea activității de mentorat prin reflecție pedagogică”

Rezumat

Pentru perioada 01.02.2025-31.12.2025 au fost propuse spre realizare 8 activități din cadrul a două etape planificate pentru anul 2025.

Prima etapă a vizat *Documentarea științifică privind reflecția pedagogică realizată în cadrul activității de mentorat*, în cadrul căreia s-au planificat și realizat 3 activități:

1. Au fost analizate teoriile și modele pedagogice care fundamentează procesul de mentorat și reflecția pedagogică. *Rezultate științifice*: 50 de surse bibliografice consultate, 30 de termeni explicați; 0,5 c.a. de rezumat privind teoriile și modelele mentoratului și a reflecției pedagogice.
2. Au fost studiate practicile și tendințele naționale și internaționale privind activitatea de mentorat în educație. *Rezultate științifice*: 10 documente de politică educațională națională și internațională consultate, 0,5 c.a. de sinteză documentară privind practicile de succes în domeniul mentoratului în educație.
3. Au fost analizate studiile și cercetările referitoare la mentorat și reflecția pedagogică. *Rezultate științifice*: 20 de studii și cercetări științifice consultate, 0,5 c.a. de rezumat privind constatările din studiile și cercetările științifice.

A doua etapă s-a axat pe *Studierea nivelului de pregătire al mentorilor și mentorabililor pentru reflecția pedagogică în cadrul activității de mentorat*, în cadrul căreia s-au planificat și realizat 5 activități:

4. Au fost definite criteriile, indicatorii și descriptorii de măsurare a pregătirii cadrelor didactice pentru reflecția pedagogică. *Rezultate științifice*: 6 criterii, 30 de indicatori și 90 descriptori.
5. A fost elaborat și administrat Chestionarul de identificare a opiniei mentorilor naționali privind utilizarea instrumentelor de reflecție pedagogică în cadrul activității de mentorat. *Rezultate științifice*: 1 chestionar elaborat și administrat, 50 mentori naționali chestionați.
6. A fost elaborată și administrată Grila de autoevaluare a nivelului de pregătire pentru reflecția pedagogică în activitatea de mentorat. *Rezultate științifice*: 1 grilă de evaluare, 300 de mentori instituționali chestionați, 300 de cadre didactice implicate în mentorat chestionate.
7. A fost promovat interviul de focus-grup cu mentorii instituționali ai stagiilor de practică. *Rezultate științifice*: 1 ghid de interviu, 25 de mentori instituționali la practica pedagogică chestionați.
8. Au fost elaborate și publicate 9 lucrări științifice, dintre care 1 articol în reviste din străinătate recunoscute, 3 articole în reviste din Registrul National al revistelor de profil, 3 articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova), 2 teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare).

Summary

For the period 01 February 2025 – 31 December 2025, eight activities were proposed for implementation, structured within two stages planned for the year 2025.

The first stage focused on scientific documentation regarding pedagogical reflection carried out within mentoring activities, during which three activities were planned and completed:

1. Theories and pedagogical models underlying the mentoring process and pedagogical reflection were analyzed. Scientific results: 50 bibliographic sources consulted; 30 terms explained; a 0.5 author's sheet summary on theories and models of mentoring and pedagogical reflection.
2. National and international practices and trends in mentoring in education were examined. Scientific results: 10 national and international educational policy documents consulted; a 0.5 author's sheet documentary synthesis on successful practices in the field of educational mentoring.
3. Studies and research related to mentoring and pedagogical reflection were analyzed. Scientific results: 20 scientific studies and research papers consulted; a 0.5 author's sheet summary of the main findings reported in these studies.

The second stage focused on studying the level of preparedness of mentors and mentees for pedagogical reflection within mentoring activities, during which five activities were planned and completed:

4. The criteria, indicators, and descriptors for measuring teachers' preparedness for pedagogical reflection were defined. Scientific results: 6 criteria, 30 indicators, and 90 descriptors.
5. A Questionnaire for identifying the opinions of national mentors regarding the use of pedagogical reflection tools in mentoring activities was developed and administered. Scientific results: 1 questionnaire developed and administered; 50 national mentors surveyed.
6. A Self-assessment Grid for evaluating the level of preparedness for pedagogical reflection in mentoring was developed and administered. Scientific results: 1 evaluation grid; 300 institutional mentors surveyed; 300 teachers involved in mentoring surveyed.
7. A focus-group interview with institutional mentors of teaching practice placements was conducted. Scientific results: 1 interview guide; 25 institutional mentors involved in pedagogical practice interviewed.
8. Nine scientific works were developed and published, including 1 article in internationally recognized foreign journals, 3 articles in journals listed in the National Register of Specialized Journals, 3 articles in the proceedings of international scientific conferences (Republic of Moldova), and 2 abstracts in the proceedings of international scientific conferences abroad.

Conducătorul de proiect / Tatiana ȘOVA

Data: 01.12.2025

L.Ș.

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2025 în cadrul proiectului „Eficientizarea activității de mentorat prin reflecție pedagogică”

4. Articole în reviste științifice

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

- 1) ȘOVA, Tatiana. Strategies for reducing teacher stress caused by the attestation process. In: *Didactica Danubiensis*, Vol. 5, No. 1/2025, pp. 149-160. ISSN 2821-4374. Disponibil: [View of Strategies For Reducing Teacher Stress Caused By The Attestation Process](#)

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

- 1) ANDRIȚCHI, Viorica; ȘOVA, Tatiana. Modele și practici internaționale și naționale în domeniul mentoratului. In: *Revista Didactica Pro*. 2025, decembrie. Categoria B. ISSN 1810-6455. (în curs de apariție)
- 2) ȘOVA, Tatiana; ANDRIȚCHI, Viorica. Reflecția pedagogică în condițiile mentoratului modern. In: *Revista Didactica Pro*. 2025, nr. 5 (153), pp. 6-12. Categoria B. ISSN 1810-6455.
- 3) ȘOVA, Tatiana. Stresul profesional al studenților pedagogi la activitatea de cercetare. In: *Revista Univers Pedagogic*. 2025, nr. 2(86), pp. 88-94. Categoria C. ISSN 1811-5470. Disponibil: <https://up.upsc.md/wp-content/uploads/2025/06/UP-V86-Nr2-2025-p88-94.pdf>

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

- 1) ȘOVA, Tatiana; BALAN, Aurelia. Mentoratul în educație – prioritate a școlii moderne. In: *Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții. Culegere de articole ale Conferinței științifico-practice internaționale*, Ed. a 8-a, Bălți, USARB, 23-24 octombrie 2025. Bălți: Tipografia din Bălți, 2025. (în curs de apariție)
- 2) RUSOV, Veronica. Predarea reflexivă ca instrument al dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice. In: *Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții. Culegere de articole ale Conferinței științifico-practice internaționale*, Ed. a 8-a, Bălți, USARB, 23-24 octombrie 2025. Bălți: Tipografia din Bălți, 2025. (în curs de apariție)
- 3) ȘOVA, Tatiana. Vizitele colegiale ca strategie de mentorat în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. In: *Culegerea Materialelor Conferinței științifice internaționale „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”*, ediția a III-a, UPSC, 10-11 octombrie 2025. Chișinău: CEP UPS „Ion Creangă”, 2025. (în curs de apariție)

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

- 1) ȘOVA, Tatiana. Educational Mentorship within the Green and Digital Transition of Education. In: *Programme and Book of Abstracts „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025, International Conference”*, University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Serbia, 6-8 November 2025. 192 p. pp. 172. ISSN 978-86-6065-950-9. Disponibil: https://ff.uns.ac.rs/uploads/files/Najave/2025/ADECONF%202025%20final_6%20NOV.pdf
- 2) RUSOV, Veronica. Innovating Educational Mentoring Practices Through Digital Tools. In: *Programme and Book of Abstracts „From Content to Context: Understanding Education Through AI. ADECONF 2025, International Conference”*, University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Serbia, 6-8 November 2025. 192 p. pp. 163. ISSN 978-86-6065-950-9. Disponibil: https://ff.uns.ac.rs/uploads/files/Najave/2025/ADECONF%202025%20final_6%20NOV.pdf

**Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025**

Cifrul proiectului: 25.80012.0807.35SE

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	40,4		40,4
Servicii medicale	222810			
Servicii editare	222910			
Servicii de cercetări științifice	222930	84,5		84,5
Servicii neatribuite altor aliniate	222999	39,7		39,7
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110	4,3		4,3
Total		168,9		168,9

Rectorul Universității de Stat
„Alecu Russo” din Bălți

Natalia GAȘIȚOI

Contabil șef

Ana BEJENARI

Conducătorul de proiect

Tatiana ȘOVA

Data: 01.12.2025

Componența echipei conform contractului de finanțare 2025

Cifrul proiectului 25.80012.0807.35SE

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Șova Tatiana	1973	Dr.	15	01.08.2025	31.12.2025
2.	Rusov Veronica	1981	Dr.	14	01.08.2025	31.12.2025
3.	Andrițchi Viorica	1971	Dr. hab.	8	01.08.2025	31.12.2025
4.	Balan Aurelia	1967	Drd.	8	01.08.2025	31.12.2025
5.	Cernobai Natalia	1985	-	6	01.08.2025	31.12.2025

Rectorul Universității de Stat
„Alec Russo” din Bălți

Natalia GAȘȚOI

Contabil șef

Ana BEJENARI

Conducătorul de proiect

Tatiana ȘOVA

Data: 01.12.2025

